

Oponentní posudek bakalářské práce

Název práce: Časová perspektiva a obavy z budoucnosti u žáků
Autorka práce: Kristýna Jelínková
Vedoucí práce: doc. PhDr. Isabella Pavelková, CSc.

Bakalářská práce se zabývá vztahem mezi časovou perspektivou a obavami žáků druhého stupně základní školy. Jejím cílem je zmapování konkrétních obav, které se u žáků ve vztahu k budoucnosti objevují, a prozkoumat spojitost mezi časovou perspektivou žáků a jejich aktivním i pasivním strachem.

Práce je tradičně členěna na teoretickou a empirickou část. Má přiměřený rozsah, mírně překračuje minimální stanovenou hranici. Je logicky členěna, má přehlednou strukturu. Obsahuje všechny povinné součásti, práce s literaturou ale ne zcela respektuje bibliografické normy. Seznam literatury nemá jednotnou formu. Neobvyklý je způsob odkazování v textu, kdy je tečka za větou uvedena ještě před odkazem. Text bohužel obsahuje velké množství gramatických chyb, zejména ve shodě podmětu s přísudkem. Místy není dodrženo předepsané řádkování.

Teoretická část je věnována dvěma oblastem – časové perspektivě a různým pojetím a přístupům k problematice strachu. Vychází z dostatečně velkého počtu českých i zahraničních zdrojů. Autorka bohužel neprovádí diskusi mezi různými autory a jen v omezené míře se vyjadřuje se k prezentovaným faktům. Výsledkem je obsáhlý soubor dobře vybraných citací bez hlubší provázanosti. Autorka podává vyčerpávající přehled teorií a přístupů, nicméně postrádám její vyjádření, který z přístupů si pro svoji práci zvolila a proč.

V empirické části autorka formuluje hlavní cíle výzkumu, klade výzkumné otázky a formuluje celou řadu hypotéz. Hypotézy jsou srozumitelné, neměly by ale být formulovány v budoucím čase. Navíc hypotézy 5 a 6 jsou vlastně součástí hypotézy 1 jen s tím rozdílem, že upřesňují jednak směr závislosti, jednak to, které subškály dotazníku ZTPI (negativní minulost, pozitivní minulost, hédonistická přítomnost, fatalistická přítomnost, negativní budoucnost a pozitivní budoucnost) a BIS/BAS škály (BIS, BAS reakce na odměnu, BAS úsilí, BAS vyhledávání zábavy) spolu souvisejí. Obdobně je tomu u hypotéz H7, H8 a H2.

Použité metody jsou kvalitativní i kvantitativní. Kvalitativní metoda je založena na čtyřech otevřených otázkách. Odpovědi na tyto otázky jsou zakódovány a výsledky jsou prezentovány formou čtyř četnostních tabulek, které přinášejí výčet odpovědí na otázky týkající se cílů studentů, jejich přáním a obavám v budoucnosti. Bohužel tu schází jakékoli propojení obav žáků s jejich časovou perspektivou.

Vztahu mezi časovou perspektivou a obavami žáků je věnována část zpracovaná za pomoci kvantitativní metodologie. Autorka pracuje s daty Zimbardova dotazníku časové perspektivy a BIS/BAS škály. Pro vyhodnocení dat používá dva statistické testy – t-test pro Pearsonovův korelační koeficient a t-test pro dva nezávislé soubory (autorkou nesprávně na nazvaný „nezávislý t-test“). Výsledky jsou přehledně prezentovány v tabulkách a grafech. Schází tu ale údaj o rozsahu souborů. Kolik bylo chlapců, kolik dívek, kolik jedinců s vysokou pozitivní minulostí atd.? Tento údaj je důležitý hlavně k posouzení věcné významnosti statisticky významných výsledků. V této souvislosti bych také autorku ráda upozornila, že pro další výzkum není ani tak důležitý vyšší rozsah souboru, jako spíš jeho reprezentativita. Upozorňuji také na chyby v nadpisu tabulky 9.

Práce je doplněna o vybrané profily dvou skupin žáků – těch, kteří často pocítují strach a těch, kteří naopak strach ve většině případů nemají. Škoda, že se autorka nepokusila popsat k čemu při porovnání dvou skupin profilů došla a spokojila se se strohým konstatováním, že tu vidí podobné odpovědi.

Otázky pro obhajobu:

1. V tabulkách 8 až 13 uvádíte Cohenovo d . Proč ho nepoužíváte pro vyhodnocení výsledků? Jak byste například v tabulce 12 porovnal(a) výsledek statistického testu s výsledkem získaným metodou effect size, tj. Cohenovým d ?

2. Při porovnání profilů dvou skupin žáků – těch, kteří často pocítují strach a těch, kteří naopak strach ve většině případů nemají, konstatujete, že jde o složitou problematiku a je třeba ji prozkoumat ještě hlouběji. Jak byste si tento výzkum představovala?

3. Jak byste se vyjádřila k hypotéze $H9$: Jedinci s balancovanou ČP budou vysoko skórovat v BAS? Uvádíte, že k takovému zkoumání je třeba výrazně většího výzkumného souboru. Tady s Vámi souhlasím, větší soubor je třeba, abychom získali vyšší počet osob s balancovanou časovou perspektivou. Nepokusila byste se alespoň o jednoduchou deskripci za pomoci rozdělení respondentů do dvou skupin – s nízkým a vyšším stupněm balancované časové perspektivy?

Přes uvedené výhrady se domnívám, že práce splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 22.8.2018

Alena Škaloudová, Ph.D.